

ГРИНЧАК С.В. СОЦИАЛЬНАЯ ОБУСЛОВЛЕННОСТЬ УГОЛОВНОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТИ ЗА НАРУШЕНИЕ УСТАНОВЛЕННОГО ЗАКОНОМ ПОРЯДКА ТРАНСПЛАНТАЦИИ ОРГАНОВ ИЛИ ТКАНЕЙ ЧЕЛОВЕКА

Выявлены и проанализированы социально-экономические, медицинские, нормативные и криминологические факторы, которые влияли на криминализацию действий в сфере трансплантации органов или тканей человека.

GRINCHAK S.V. SOCIAL CONDITIONALY OF THE CRIMINAL LIABILITY FOR INFRINGEMENT ESTABLISHED BY THE LAW ABOUT TRANSPLANTATION OF BODIES OR FABRICS OF THE PERSON

Are revealed and analyzed social and economic, medical, normative and criminology factors which influenced on criminology actions in sphere of transplantation of bodies or fabrics of the person.



Т.Г. ГРИЦЯ

канд. філол. наук

Національний університет внутрішніх справ

УДК 371.3:35.085-057.36(477)

БЕЗПЕРЕРВНА ОСВІТА ЯК НЕОБХІДНИЙ ЕЛЕМЕНТ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ ОРГАНІВ ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

Розглянута важливість безперервної професійної підготовки працівників органів внутрішніх справ щодо здійснення ними службово-трудової діяльності.

Про важливість безперервної освіти для розвитку особистості написано багато наукових статей, в яких підкреслювалась роль саме таких складових, як перепідготовка та підвищення кваліфікації.

В.Г. Осіпов підкреслює значення постійного формування позитивної мотивації до продовження освіти. За його думкою, це є необхідною умовою свідомої та добровільної участі людини у всьому спектрі доброї безперервної освіти. “Така мотивація виявляється в бажанні не припиняти процес цілеспрямованого розвитку своєї особистості. Наявність такої мотивації свідчить про розвиненість духовних потреб людини. Вони в міру просування вперед швидко розростаються, посилюються й ускладнюються. У людини з нерозвиненими духовними потребами дозволя, подібна мотивація не народжується за один день. Тому ця проблема мусить завжди знаходитись у фокусі освітянської політики, планомірно і цілеспрямовано вирішуватись. Потребується домогтись суттєвих змін в освітянській психології, перебороти застарілі стереотипи в свідомості людей, викривлені уявлення про освіту, про її роль і місце в житті кожної людини” [1, с.112-113].

Взаємозв'язок соціально-економічного прогресу суспільства та розвитку системи безперервної освіти, вказує

Б.С. Гіршунський, одна з найважливіших теоретичних закономірностей. В сучасних умовах взаємодія соціально-економічних, науково-технічних, виробничо-технічних і освітянсько-виховних факторів посилюється, зростає їх вплив на особистість. Щоб перебудувати усі сторони життя суспільства, досягти прискорення економічного і соціального розвитку на основі науково-технічного прогресу, треба мати стає кадрове забезпечення. “Створення єдиної системи безперервної освіти - один із пріоритетних факторів приросту інтелектуального потенціалу країни та здійснення принципу соціальної справедливості” [2, с.7].

І.А. Зезюн свідчить, що концептуальні засади розвитку безперервної освіти нерозривно пов'язані з визначенням стратегічних цілей і оперативних завдань, розробкою технології соціально-педагогічного проектування, і дидактичного моделювання гуманізацією і гуманітаризацією освітньої практики вищої школи. Традиційна модель освіти, цілеспрямована на передачу майбутньому спеціалісту необхідних знань, умінь, навичок, у наш час втрачає свою перспективність. Виникає необхідність зміни стратегічних, глобальних цілей освіти, перестановки акценту зі знань спеціаліста на його людські, особистісні якості, які постають водночас і як ціль, і як засіб його підготовки

до майбутньої професійної діяльності. Важливими цілями створення системи безперервної освіти є, по-перше, творча діяльність спеціаліста, здатність до гнучкої її переорієнтації згідно зі змінами в системі соціальних і культурних інститутів сучасного суспільства, орієнтованого на людські цінності. І, по-друге, формування особистісних якостей людини, які визначають не лише її суто професійні характеристики, але й стиль мислення, рівень культури, інтелектуальний розвиток [3, с.8-9].

Таким чином, особистість стверджує себе не лише через процес адаптації до предметно-професійного і соціального середовища, а через подолання цього середовища, його творче переосмислення, перетворення, створює принципово нові діяльності і технології. Індивід стає особистістю в міру опанування ним змісту соціального досвіду, який є сукупністю засобів і способів діяльності, створених у процесі суспільно-історичної практики. Йдеться, по суті, про повноцінне опанування людської практики на інтелектуальному і проектно-технологічному рівнях. Суспільству потрібна, передусім, висококваліфікована, особистісно-орієнтована діяльність. Рівнозначно суспільству необхідна не просто людська індивідуальність, а творча особистість, яка ставить і вирішує соціально-значущі завдання. У такий спосіб виявляється закономірна тенденція зрощування освіти й діяльності. Ця тенденція виявляє себе як в розвитку змісту безперервної освіти (розширення цілей, засобів і результатів опанування соціального досвіду), так і в збагаченні змісту діяльності (розширення рівня участі людини в суспільній практиці, людино-машинних системах управління, інтелектуальних і комунікативних системах) - процесах глибоко-взаємопов'язаних, взаємодетермінованих.

Цікавим є підхід до розуміння ролі безперервної освіти Ф.І. Перегудова. Він позначає, що безперервна освіта має стати засобом для досягнення безпечного і комфортного існування сучасності в сучасному динамічному світі та сприяти її саморозвитку. "Очевидно, що динамічний світ не можна адекватно відображати через частину освітнянської системи - освіта не може бути системою простого відтворення. Вона повинна стати розвиваючою і безперервною. Оскільки будь-яка особистість неповторна, в ідеалі кожна людина має право на отримання певної освіти, просування по власній освітнянській траєкторії, якій притаманний індивідуальний підхід, постійна психологічна і професіональна підтримка" [4, с.133]. Відтак, високій сенс перебування людини в системі безперервної освіти - максимальний розвиток здібностей і вихованості, яка виявляється в її реальній поведінці. Перехід від навчання до навченості, набуття вміння самостійно вирішувати будь-які особистісні чи професійні завдання є принциповим.

Безперервна освіта державних службовців органів, служб та підрозділів внутрішніх справ забезпечує їх постійний розвиток і подальшу професіоналізацію. "Здобуття країною незалежності, - визначає Л.І. Плаксієв,

- поставило на порядок денний вирішення складних та масштабних за своїм значенням завдань в економічній, політичній, ідеологічній, соціальній, культурній, духовній сфері тощо. Кожному (навіть пересічному громадянину) стає зрозумілим, що їх вирішення - процес неодномоментний. Потрібен час, аби зрозуміти всю їх складність та багатогранність. Але лише розуміння цього не досить. Важливо здійснити реальні кроки, які б були професійно виваженими та такими, що забезпечили б поступальний рух країни у напрямку розбудови цивілізованого суспільства. Завдання, як бачимо, непросте. І успіх його вирішення значною мірою буде залежати від тих, хто волею долі тримає руку на пульсі управління державою. Іншими словами, мова йде про керівників вищих рангів, управлінців, або, як зараз ми їх стали називати (правда дещо авансом, про що далі піде мова), управлінською елітою, їх рівень професіоналізму позначається на ефективності діяльності всіх рівнів управління. Турбота про рівень професіоналізму - це турбота про завтрашній день України. Тож від глибокого усвідомлення необхідності формування еліти залежить майбутнє України. Водночас розуміння того, що нам потрібна еліта, і багато, і дуже мало. Процес її формування - не одномоментний, а набагато складніший, ніж це здається на перший погляд" [5, с.29-30]. Тобто, освіта дорослих має зайняти чільне місце серед нагальних проблем сьогодення, а підвищення фахового рівня державних службовців, зокрема, повинно стати питанням номер один кадрової політики держави.

У 1979 р. відомий футуролог Ральф Дарендорф у статті "До питання про гегемонію майбутніх цінностей" вказав на таку закономірність: "Корінні зміни у суспільстві ... неминуче супроводжуються змінами у способі мислення людей" [6]. Враховуючи важливість і характер змін, що відбуваються нині, потребує змін і система освіти, яка б працювала на потреби ХХІ століття, тобто система, яка б не лише враховувала надбання, але й випереджала майбутнє. Як зазначає французький вчений Ж. Лазурн, - "обслуговувати нове суспільство повинна нова система освіти, відмінна від попередньої з точки зору контексту, методів, змісту і педагогічного персоналу, що має займатися навчанням дорослих" [7, с.360]. Нині Україна відчуває гострий дефіцит керівників, "соціальних і політичних технологів нової формації" [8, с.38], від рівня професіоналізму яких, відповідальності, компетентності, рівня культури в цілому буде залежати, з одного боку, успіх у здійсненні політики держави, а з іншого - повага й авторитет до самої держави, оскільки державні службовці водночас є і провідниками, і виконавцями її рішень. Державних службовців органів внутрішніх справ рівень підготовки яких відповідав би потребам часу, знайти десь "на боці" неможливо. Ми повинні підготувати їх самі.

"Новому світові, - зазначав відомий кубинський діяч Хосе Марті (1853-1895) повинен відповідати новий університет" [9, с.142]. По суті, стоїть завдання створення нової системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації державних службовців, відповідної матеріа-

льно-технічної, навчально-методичної бази, наповнення навчання новим змістом, оскільки маємо справу практично з новим напрямом освітньої діяльності. Актуальність цієї проблеми поза всяким сумнівом. Для її вирішення потрібно відійти від стереотипів та догм. До того ж, слід врахувати і таку парадоксальну ситуацію: у тих, хто потребує підвищення кваліфікації, як правило, відсутня спеціальна освіта, тобто кваліфікація “державний службовець”. А звідси - те величезне навантаження та відповідальність, які сьогодні, як ніколи, покладаються на зазначену систему.

Українська державна служба складає 0,5 % від кількості населення, тоді як в країнах Центральної та Східної Європи - близько 1%, в розвинутих країнах - близько 2 % [5, с.31]. А вже після жовтня 1917 року у державі не займалися проблемою державної служби. Це було викликано критичним ставленням до концепції державної служби, яка вважалася буржуазною та непотрібною для соціалістичної держави [10, с.49]. “Раніше, - як зазначив экс-Президент України Л. Кравчук, - була навіть відсутня сама постановка проблеми. Була “направляюча і керуюча” сила, яка, як відомо, вела народ від перемоги до перемоги. Партія не управляла, а керувала...” [11, с.11]. Перша спроба формування оновленої системи підготовки, перепідготовки та підвищення рівня фахових знань державних службовців була зроблена лише весною 1992 р., коли був створений Інститут державного управління і самоврядування при Кабінеті Міністрів України. “Важливою рисою професійної підготовки працівників органів внутрішніх справ є безперервність” [12, с.28]. “Провідною ідеєю концепції безперервної освіти є потреба у забезпеченні всебічного розвитку особистості протягом усього періоду життєдіяльності в межах, відповідним чином, організованої системи безперервної освіти та використання персоналу” [13, с.6].

Таким чином, концепція безперервної освіти вирішує важливе теоретичне питання про співвідношення двох головних функцій освіти – соціальної і економічної, визначаючи, що відтворення розвинутої особистості складає головну мету діяльності системи освіти і лише на такій підставі вирішуються усі інші завдання. Відтворення ж професійного потенціалу є важливою складовою процесу формування людської особистості. У даному випадку завдання полягає у “висуненні як провідної не прагматичної мети підготовки спеціаліста, а мети формування особистості, здатної до саморозвитку в процесі навчання спеціаліста” [14, с.8]. Отже, принцип безперервності не вичерпується лише систематичним поповненням знань, удосконаленням умінь і навичок, а також уявленням про освіту, що не припиняється з приходом людини у сферу самостійної трудової діяльності. Безперервність у даному випадку не слід розуміти буквально, тому що “в принципі безперервності відзеркалений головний орієнтир удосконалення системи освіти – досягнення цілісності освітянського процесу, інтегрованості усіх його етапів і шаблонів”. Однак розкриття змісту, принципу

безперервності, не обмежується тільки організаційними моментами. Він повинен вирішувати надзавдання безперервної освіти – “інтенсифікувати процес розвитку особистості, надати йому цілісний, вихідний характер” [15, с.19].

На підставі цілей і таких принципів безперервної освіти, як інтегративність, цілісність, а також з урахуванням специфіки відомчої системи підготовки кадрів Міністерства внутрішніх справ України, можна визначити загальні вимоги безпосередньо до організації і функціонування останньої. Це: більш швидке якісне зростання відомчої системи загалом; більша гнучкість та рухомість; динамічність системи підготовки на основі цілісності освітянського процесу; організація в достатній кількості таких видів і форм освітянських установ, в межах яких кожному спеціалісту буде надана можливість одержувати потрібні йому знання; нормативне врегулювання взаємодії учбової і практичної діяльності; всебічний розвиток навичок самостійного набуття знань; вироблення у курсантів та слухачів відомчих закладів освіти орієнтації на постійне навчання протягом усього життя; підготовка їх до діяльності, пов’язаної з постановкою і вирішенням проблем. Звісно, реалізація цих вимог повинна забезпечити систему підготовки персоналу для органів, служб та підрозділів внутрішніх справ, можливість охопити усі рівні, види і форми навчання та мати самостійні підсистеми, здатні надати базові знання і потім відслідковувати, прогнозувати й забезпечувати їх своєчасне поповнення відповідно до змінених професійних вимог.

Таким чином, безперервна професійна підготовка працівників органів внутрішніх справ – це цілеспрямований, здійснюваний протягом усієї службово-трудової діяльності безперервний процес набуття і засвоєння знань, умінь та навичок в межах відповідного рівня професійної освіти або досягнення особою рядового чи начальницького складу вищого освітянського рівня в інтересах служби.

ЛІТЕРАТУРА

1. Осипов В.Г. Социально-философский анализ современной концепции непрерывного образования. –Ереван, 1989. –218 с.
2. Перспективы развития системы непрерывного образования /Под ред. Б.С. Гершунского. –М.: Педагогика, 1990. –224 с.
3. Зязюн І.А. Непрерывна освіта: концептуальні засади і сучасні технології // Матеріали Міжнародної наук. конф.; 16-17 травня 2000 р. /За ред. С.О. Сисоєвої, О.Г. Романовського. –Х.: ХДПУ, 2000. –С.8-16.
4. Перегудов Ф.И. Непрерывное образование: проблемы и перспективы. –М.: Знание, 1991. –62 с.
5. Плаксий Л.І. Удосконалення змісту та методів підвищення кваліфікації державних службовців в умовах адміністративної реформи в Україні: Дис... канд. юрид. наук. –К., 2000. –166 с.

6. New Societe. –1979. –Novembers, 15.
7. Le soume Jacques. Education et societe // Prospects. – 1990. -№ 1. –P.358-361.
8. Охотський Є. Російська Академія державної служби-навчально-методичний, науковий центр підготовки персоналу управління державою // Вісник УАДУ при Президентіві України. –1998. -№ 3. –С.38-47.
9. Ягодкин С.В. Наука и человекство // Ежегодник. – М., 1962. –С.348-354.
10. Нижник Н.Р. Політична культура державних службовців // Вісник державної служби України. –1998. -№ 3. –С.64-70.
11. Кравчук Л. Мир, согласие и благосостояние – цель разумного государственного управления // Персонал. – 1998. -№ 5. –С.11-14.

98. -№ 5. –С.11-14.

12. Кудрявцев А.В. Проблемы организации непрерывной подготовки кадров в органах внутренних дел –М.: Академия МВД РФ, 1994. –27 с.

13. Формирование учетной деятельности студентов /Под ред. В.М. Ляудис. –М.: МГУ, 1989. –326 с.

14. Линчук М.Г. Теоретические основы непрерывного образования. –Л.: Педагогика, 1987. –318 с.

15. Владиславов А.П. Непрерывное образование: Проблемы и перспективы. –М.: Молодая гвардия, 1979. – 212 с.

Надійшла до редколегії 21.11.2003

ГРИЦА Т.Г. НЕПРЕРЫВНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ КАК НЕОБХОДИМЫЙ ЭЛЕМЕНТ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ РАБОТНИКОВ ОРГАНОВ ВНУТРЕННИХ ДЕЛ УКРАИНЫ
Рассмотрена важность непрерывной профессиональной подготовки работников органов внутренних дел в отношении осуществления ними служебно-трудовой деятельности.

GRITCJA T.G. CONTINUOUS EDUCATION AS THE NECESSARY ELEMENT OF PROFESSIONAL COMPETENCE OF LAW-ENFORCEMENT ORGANS EMPLOYEES OF UKRAINE
Importance of continuous vocational training of employees of law-enforcement organs is considered concerning realization of service-labor activity by them.



I.I. ГУНЯ

Національний університет внутрішніх справ

УДК 343.74

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВЕ ВИЗНАЧЕННЯ РОЗБОЮ ТА ДЕЯКІ ПИТАННЯ ЙОГО КВАЛІФІКАЦІЇ

Досліджена аргументація доцільності перегляду традиційних підходів до визначення поняття розбою, часу його закінчення, відмежування від суміжних злочинів та кваліфікації спричинення смерті в процесі розбійницького нападу.

Однією з форм викрадення чужого майна є розбій (ст.187 КК України). У складі цього злочину поєднуються два самостійні суспільно-небезпечні посягання, спрямовані на різні об'єкти кримінально-правової охорони – власність та особу, її психічну недоторканість та здоров'я. Способом вчинення цього злочину є фізичне чи психічне насильство, націлене на заволодіння чужим майном. Насильство виконує при цьому дві відносно самостійні функції. По-перше, воно служить засобом придушення волі потерпілої особи, по-друге, виступає засобом реалізації корисливих спонукань злочинця та досягнення ним кори-

сливої мети. У підсумку, насильство, при вчиненні розбою, є не чим іншим, як способом протиправного вилучення чужого майна. Серед усіх відомих способів злочинного вилучення майна з чужого володіння, означений є найбільш небезпечним, тому що виконане у такий спосіб діяння спричиняє подвійну шкоду – фізичну (психічну) та майнову.

Складністю названого способу викрадення обумовлюється ряд проблемних питань кримінально-правової характеристики розбою, зокрема, викликає сумнів аксіоматичність законодавчого визначення цього злочину та завидна